

Ο Απαγορευμένος Καρπός

γιώργος πολυμενάκος

αφήγημα

Ο Απαγορευμένος Καρπός

(Μανιάτικα, Πειραιάς, 1964)

«Στο πρώτο βιβλίο της Παλαιάς Διαθήκης, την “Γένεση”, δεν αναφέρεται πουθενά ότι οι πρωτόπλαστοι έφαγαν το απαγορευμένο μήλο και έχασαν τον Παράδεισο.

Η λέξη που χρησιμοποιείται είναι απλώς “καρπός”:

Από το δένδρον όμως της γνώσεως του καλού και κακού δεν πρέπει ποτέ να φάγετε από αυτό.

Κατά δεν την ημέρα κατά την οποίαν θα φάγετε από τον καρπόν του, θα χάσετε το δικαίωμα της αθανασίας, θα αποθάνετε σωματικώς και θα χωρισθήτε από εμέ, που σας έδωσα την ζωήν”. (Γεν. 2,17)

Όμως η εικόνα της Εύας που προσφέρει ένα μήλο στον Αδάμ, έχει επικρατήσει παγκοσμίως.

Σύμφωνα με μία από τις επικρατέστερες θεωρίες, το μήλο χρησιμοποιήθηκε επειδή η λατινική λέξη για το κακό, δηλαδή “malum”, σημαίνει και μήλο.

Επομένως ήταν ένας γρήγορος και εύκολος συνειρμός για τους πρώτους Χριστιανούς.

Υπήρχε άλλωστε και η ιστορία του Πάρη απ’ την Τροία, που έδωσε ένα χρυσό μήλο στην πιο όμορφη Θεά, οπότε το φρούτο αυτό ήδη αντιπροσώπευε τον πειρασμό.

Στη δική μου περίπτωση, το μήλο ήταν μικρό αλλά ο πειρασμός ήταν μεγάλος.

Για πολλούς και διάφορους λόγους.

Πρωτίστως όμως διότι το μήλο ήταν μικρό μεν (φιρίκι) αλλά ήταν καραμελωμένο δε.

Καραμελωμένο εξαίσια.

Το δάγκωνες και μια μολότοφ γλύκας έσκαγε καταμεσής στο κέντρο της ύπαρξής σου.

Ή τουλάχιστον έτσι φαινόταν σε μένα που ήμουν πεντέμισι χρόνων παιδάκι και το πιο γλυκό πράγμα που είχα γευτεί μέχρι τότε ήταν λίγη ζάχαρη πάνω σε μια φέτα ψωμί, νοτισμένη με νερό (συνήθως) ή με λάδι (σπανίως).

Αλλά αυτό με τη ζάχαρη μην νομίσετε ότι συνέβαινε συχνά. Καθόλου μα καθόλου συχνά για την ακρίβεια.

Πιο συνηθισμένο (και ασμένως καλοδεχούμενο) εξτραδάκι, στην ανύπαρκτη ποικιλία της καθημερινής μου διατροφής (ποικιλία του τύπου μακαρόνια χωρίς κιμά, πατάτες τηγανιτές και πάλι μακαρόνια, πάλι χωρίς κιμά) ήταν μια φέτα ζεστό ψωμί, κάθε μεσημέρι που πήγαινα στο φούρνο της γειτονιάς για να αγοράσω μια φρατζόλα του μισού κιλού και επειδή τότε το μισό κιλό έπρεπε να είναι μισό κιλό ακριβώς (όχι όπως τώρα στον Καινούργιο μας Θαυμαστό Κόσμο όπου η φρατζόλα του μισού κιλού είναι με το ζόρι διακόσια πενήντα γραμμάρια), η χοντρή φουρνάρια ζύγιζε τη φρατζόλα και, υπό το άγρυπνο βλέμμα μου (ήμουν πεντέμισι χρόνων αλλά είχα μάθει τους αριθμούς και το ζύγισμα του ψωμιού άριστα – απαραίτητες δεξιότητες επιβίωσης βλέπετε), έκοβε μια επιπλέον φέτα για να συμπληρώσει τα γραμμάρια που έλειπαν.

Την περί ης ο λόγος ζεστή φέτα ψωμιού μην φανταστείτε ότι την καταβρόχιζα με τη μία λόγω της πείνας που με έδερνε (με έδερνε στην κυριολεξία -με δυνατές κλωτσιές στο στομάχι και το μυαλό-).

Όχι, δεν την έτρωγα με τη μία. Αντίθετα, την έτρωγα αργά, όσο πιο αργά μου επέτρεπε η αδημονία που είχα για την επόμενη μικρή, ζεστή, γλυκιά μπουκιά καθώς κατέβαινα τα πολλά και απότομα σκαλοπάτια της μεγάλης τσιμεντένιας σκάλας που κατέληγε τριάντα μέτρα πιο χαμηλά, στο επίπεδο της γειτονιάς μας.

Γιατί η δική μας γειτονιά δεν ήταν στο ίδιο επίπεδο με εκείνο της υπόλοιπης φτωχικής συνοικίας.

Ήταν πιο κάτω.

Γι' αυτό και η γειτονιά μας λεγόταν Γούβα.

Η συνοικία ήταν φτωχική, στον πάτο της κοινωνικής κλίμακας.

Αλλά η δική μας γειτονιά ήταν ένα ακόμη επίπεδο πιο κάτω.

Ήταν μια λακούβα στο χώμα της φτώχειας.

Μία από τις προφανείς επιπτώσεις τού να ζει κανείς μέσα μια λακούβα είναι πως όταν βρέχει εκεί ακριβώς μαζεύονται τα νερά. Και λιμνάζουν.

Με αποτέλεσμα, από τις αρχές του φθινοπώρου μέχρι και το τέλος της άνοιξης να μην ζεις σε λακούβα αλλά σε κάτι σαν αστικό έλος.

Δηλαδή, με πιο απλά λόγια, να ζεις μέσα στο βούρκο.

Όταν ζεις μέσα σ' ένα βούρκο πρέπει να προσέχεις που πατάς. Προφανώς.

Αλλά όταν είσαι παιδί έχεις ανάγκη να παίζεις. Ξανά προφανώς.

Αλλά μικρό παιδί όντας δεν προσέχεις ούτε που πατάς ούτε που τρέχεις. Και πάλι προφανώς.

Και πέφτεις κάτω. Και λασπώνεσαι. Από μια λάσπη βουρκώδη (δεν ξέρω αν υπάρχει τέτοια λέξη) και τρως της χρονιάς σου.

Προφανέστατα.

Εκεί μέναμε λοιπόν. Στη Γούβα. Με όλες τις προφανείς συνέπειες.

Αλλά, για να μη γινόμαστε και πολύ μελοδραματικοί, οφείλω να ομολογήσω ότι, ακόμα και στη Γούβα, συνέβαιναν καμιά φορά εξαιρετικά πράγματα.

Το εξαιρετικότερο όλων δεν ήταν πράγμα.

Ήταν πλάσμα.

Ο Μηλαράκιος.

Δεν τον αποκαλούσαμε εμείς τα παιδιά της γειτονιάς έτσι. Εκείνος απέδιδε στον εαυτό του αυτό το όνομα, κάθε Κυριακή πρωί που διέσχιζε τα χωμάτινα δρομάκια της Γούβας φωνάζοντας:

- Ο, Μηλαράκιος!
- Ο, Μηλαράκιος!!

- Ο, Μηλαράκιας. !!!

Τώρα που τα θυμάμαι όλα αυτά, τόσα χρόνια μετά, συνειδητοποιώ πόσο σοφή και προχώ (από πλευράς μάρκετινγκ), πόσο θεατράλε (από πλευράς καλλιτεχνικής), ήταν αυτή του η προσέγγιση. Και εξηγούμαι:

Από πλευράς μάρκετινγκ, τι πιο επιτυχημένο από το να έχεις ένα όνομα το οποίο παραπέμπει απ' ευθείας, και όχι συνειρμικά, στο προϊόν σου;

Διότι κατ' αυτόν τον τρόπο δεν χρειαζόταν να πει τι πουλάει. Ήταν ολοφάνερο: Μηλαράκια!

Από πλευράς καλλιτεχνικής, τι πιο άρτιο, από ένα μήνυμα σαφές, λακωνικό - στην ουσία μια λέξη και μόνο. Διότι, η άλλη λέξη, το «Ο» δεν του χρησίμευε ως λέξη αλλά ως φώνημα έμφασης:

«Ο, Μηλαράκιας. !!!». Ο, Μηλαράκιας. Ο Ένας. Ο Μοναδικός. Ο Αυθεντικός.

Την σήμερον ημέρα για να επιτύχεις κάτι ανάλογο πρέπει να μισθώσεις, έναντι αδρής αμοιβής, συμβούλους με πομπώδεις εξειδικεύσεις και ασαφείς περγαμηνές.

Αλλά ο Μηλαράκιας δεν είχε ανάγκη τέτοιου είδους υπηρεσίες. Ο Μηλαράκιας δεν ήταν έμπορος. Ο Μηλαράκιας, στο παιδικό μας μυαλό, ήταν μύθος.

Ήταν ο Προμηθευτής που έρχεται από την Άλλη Πλευρά. Από τη Γλυκιά Όχθη της ζωής.

Δεν έμπαινε καν στον κόπο να διαλαλήσει την τιμή του εμπορεύματος (ένα πενηνταράκι, το ήξεραν όλα τα παιδιά). Διότι δεν ήταν εμπόρευμα.

Ήταν ένα μικρό, κατακόκκινο θαύμα.

Ένας μικρός, λαχταριστός καρπός.

Αλλά, τις περισσότερες φορές, ένας Απαγορευμένος Καρπός.

Όχι απαγορευμένος για λόγους φιλοσοφικούς ή μυστικιστικούς, όπως το μήλο της Εύας.

Ήταν απαγορευμένος για λόγους οικονομικούς.

Διότι ένα πενηνταράκι, μπορεί να έχει πολύ μεγάλη αξία. Ανάλογα με τις συνθήκες.

Και, στις υπό εξέταση συνθήκες, είχε πολύ μεγάλη αξία.

Το είχαν κάνει ξεκάθαρο. Και ο πατέρας και η μητέρα.

Έτσι λοιπόν, κάθε Κυριακή πρωί είχαμε επανάληψη ενός μικρού οικογενειακού δράματος, με άδοξο τέλος:

Θερμές παιδικές ικεσίες από την πλευρά μου, σταθερή και πεισματική άρνηση από την πλευρά των ενηλίκων (των γονιών μου). Για ένα πενηνταράκι. Μάλιστα, για ένα πενηνταράκι.

Αλλά, ξαφνικά, μια Κυριακή, μια τυχαία Κυριακή, ω του θαύματος,

(είπαμε, ακόμα και στον βούρκο συμβαίνουν καμιά φορά εξαιρετικά πράγματα) το πενηνταράκι άλλαξε χέρια.

Και βρέθηκε στα δικά μου. Ένα ολόκληρο πενηνταράκι.

Αναρωτιέμαι τώρα, τι το ιδιαίτερο να είχε άραγε εκείνη η συγκεκριμένη Κυριακή, το οποίο επέτρεψε στο Εξαιρετικό να συμβεί;

Μάλλον τίποτε το ιδιαίτερο. Μπορεί απλώς, εκείνη την Κυριακή να θυμήθηκαν οι γονείς μου ότι ήταν Κυριακή. Δηλαδή μια μέρα ανάπαυσης και χαράς. Μια μέρα ιδιαίτερη. Ίσως.

Αλλά όταν το κατ' εξαίρεση συμβαίνει δεν πρέπει να κάθεται να αναρωτιέσαι το πώς και το γιατί. Πρέπει να το ακολουθήσεις. Χωρίς δεύτερη σκέψη. Τρέχοντας.

Τα μικρά παιδιά το ξέρουν αυτό. Το ήξερα κι εγώ.

Οπότε ακολούθησα τη φωνή του Μηλαράκια που απομακρυνόταν, τρέχοντας.

Μέσα από τον δαίδαλο (έτσι μου φαινόταν τότε) των χωμάτινων δρόμων της γειτονιάς.

Έτρεχα, έτρεχα να τον προφτάσω (είχα στην τσέπη το πολυπόθητο πενηνταράκι) αλλά για κάποιο παράξενο λόγο

(ίσως γιατί δεν αρκεί να έχεις το αντίτιμο αυτού που με τόση λαχτάρα θέλεις να αποκτήσεις – το αντίτιμο και η λαχτάρα είναι έννοιες μάλλον αντίθετες -),

η φωνή αντί να πλησιάζει, όλο και απομακρυνόταν.

Μέχρι που έσβησε, χάθηκε εντελώς.

Και συνειδητοποίησα ότι είχα χαθεί κι εγώ, ακολουθώντας την.

Και κάθησα χάμω. Και έκλαψα πικρά.

Για πολλή ώρα. Απαρηγόρητος. Απελπισμένος.

Ακολούθησα τη φωνή και έχασα το σπίτι μου.

Ακολούθησα τη φωνή και έχασα τη σιγουριά.

Αλλά εκείνη τη συγκεκριμένη φορά (και μόνο στη ζωή μου) ένα χέρι απλώθηκε προς το μέρος μου, με σήκωσε, με ανέβασε ένα επίπεδο ψηλότερα (σε κάποια ταράτσα προφανώς), με προέτρεψε να κοιτάξω τριγύρω και με βοήθησε να βρω τον δρόμο μου (εκείνη τη φορά προς το σπίτι των γονιών μου).

Εκείνη την συγκεκριμένη φορά και μόνο.

